

APRENENT SOBRE DRETS DELS INFANTS I CONSELLS MUNICIPALS

Material per a centres educatius

APRENENT SOBRE DRETS DELS INFANTS I CONSELLS MUNICIPALS

Material per a centres educatius que vulguin vincular-se a un consell municipal d'infants.
Extracte dels materials: l'emoció d'aprendre a transformar de Educo

Educo, desembre 2015

Dipòsit Legal: B-9926-2016

Coordinació i redacció:

Olga García i Equipo Crac – educación para la participación.

Producció:

Elisenda Gonzalez, Gema Luengo, Iratxe Mentxaka, Jaime Machicado, Juanvi Plaza, Miguel Rodríguez, Montse Bobes i Paula Rojas.

Correcció:

Christine Antunes

Il·lustracions:

Agustín Garriga

Disseny editorial:

Manuel Romero Higes

Agraïments:

Volem donar les gràcies especialment a les nenes i nens que conjuntament amb els seus mestres han participat en l'elaboració d'aquest material, provant, validant i millorant les seves activitats:

- Foro Infantil de Rivas Vaciamadrid (Madrid)
- Kukua – projecte de suport escolar per a infants en situació de risc d'exclusió de Getxo (Bizkaia)
- Agora – Sant Cugat (Catalunya)
- Consell d'Infants de Mataró (Catalunya)
- Colegio Santiago Apóstol – Cabanyal (Valencia)

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència Creative Commons 3.0 Unported. Es permet la seva reproducció i difusió sense finalitat comercial, sempre i quan es citi la font. Qualsevol alteració, transformació o derivació d'obra només pot distribuir-se sota una llicència autèntica a aquesta.

Per més informació sobre els temes tractats en aquest document, poseu-vos en contacte amb:
docencia@educo.org

ÍNDEX

1. A MODE D'INTRODUCCIÓ

pàgina 7

2. SOBRE ELS DRETS DE LA INFÀNCIA I L'EDUCACIÓ PER A LA PARTICIPACIÓ

pàgina 9

3. QUÈ SÓN ELS CONSELLS D'INFANTS

pàgina 12

4. SESSIONS DE TREBALL

pàgina 13

4.1. CREAR GRUP

pàgina 18

4.1.1. Proposta de sessions per a crear grup
pàgina 18

Sessió 1
a) Racó dels drets
b) Teatre imatge
c) Avaluació

Sessió 2
a) Racó dels drets
b) Jocs cooperatius I: L'arbre que deixa empremta
c) Jocs cooperatius II: El laberint
d) Avaluació

4.2. CONDICIONS PER A LA PARTICIPACIÓ

pàgina 22

4.2.1. Proposta de sessions per crear les condicions per a la participació
pàgina 22

Sessió 1
a) El racó dels drets
b) L'escultura
c) Joc de les cadires
d) Avaluació

Sessió 2
a) El racó dels drets
b) Molècules
c) La ruleta de l'opinió
d) Avaluació

4.3. DEFINIR PROJECTE.

pàgina 25

4.3.1. Proposta de sessions per definir projecte
pàgina 25

Sessió 1
a) El racó dels drets
b) Mirant al món

Sessió 2
a) El racó dels drets
b) El somni d'un viatge

4.4. PASSANT A L'ACCIÓ.

pàgina 30

4.4.1. Proposta de sessions per passar a l'acció
pàgina 30

Sessió 1
a) El racó dels drets
b) En defensa dels infants
c) Avaluació

Sessió 2
a) El racó dels drets
b) Descobrint els Consells d'Infants
c) Avaluació

4.5. APRENDRE DE LA PRÀCTICA.

pàgina 0

4.5.1. Proposta de sessió per aprendre de la pràctica
pàgina 32

a) Sis barrets per pensar

5. RECURSOS, MATERIALS COMPLEMENTARIS I ANNEXOS.

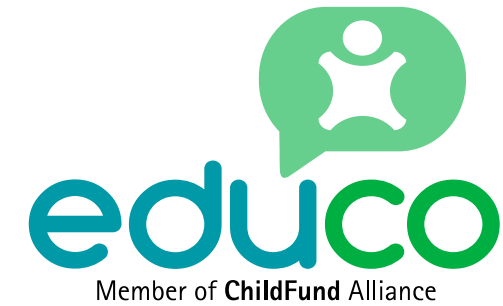
pàgina 34

6. AGRAÏMENTS

pàgina 37

1. A MODE D'INTRODUCCIÓ

QUI SOM?

Educo: som una ONG de **cooperació global per al desenvolupament**, amb més de 25 anys d'experiència, que actua a favor **dels infants i en defensa de llurs drets**, especialment del dret a una educació equitativa i de qualitat.

Treballem amb **infants i el seu entorn** per promoure **societats més justes i equitatives** que garanteixin els seus drets i benestar. Desitgem un món en què tots els infants gaudeixin plenament de llurs drets i d'una **vida digna**.

Treballem per una ciutadania global i solidària. Per això, assumim el nostre rol com agent de canvi d'actituds, comportaments i formes de vida, amb una perspectiva més transversal. Pretenem arribar a totes les persones i sectors socials.

Entenem l'Educació per al Desenvolupament com aquella que educa en valors de comprensió, justícia i equitat, participació, solidaritat i cooperació internacional; que hom realitza mitjançant la sensibilització, la formació, la mobilització i la incidència, per propiciar un canvi d'actituds i comportaments crítics a la nostra societat.

A Educo la nostra feina s'adreça a vetllar per l'efectiva realització dels **Drets dels Infants** en el marc de la convenció que els recull. Fem conèixer les causes de les desigualtats mundials, fomentem valors bàsics per a l'exercici de la participació social i infantil i facilitem espais i instruments per al desenvolupament del compromís adquirit individualment i col·lectiva.

COM SORGEIX I A QUI S'ADREÇA AQUEST MATERIAL?

Aquest material sorgeix arran de dos processos: d'una banda, arran d'assessorar i acompanyar l'**Ajuntament de Mataró** (Catalunya) en la creació del primer **Consell d'Infants** de la ciutat i, d'altra banda, l'adaptació d'un material elaborat de manera col·lectiva per l'equip d'Educació per al Desenvolupament d'EDUCO sobre Drets dels Infants amb èmfasi en la participació.

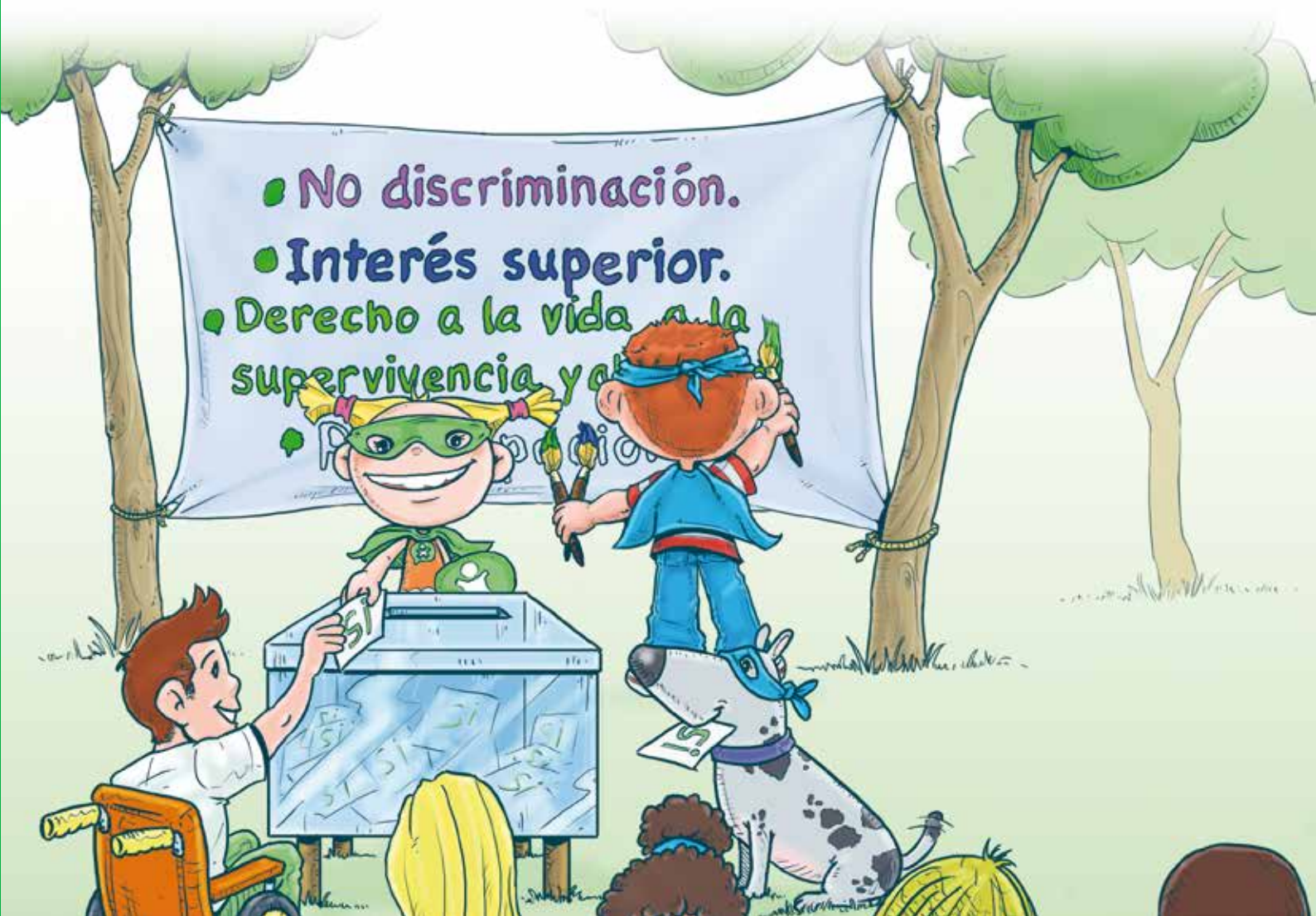
Aquest material està pensat com una **eina de suport** que vol **promoure els Drets dels Infants des d'un enfocament de ciutadania global i endegar processos participatius amb infants i adolescents**. Les diferents propostes didàctiques estan pensades per ser realitzades amb infants de **9 a 12 anys**.

Es tracta d'un material d'especial interès per als centres educatius i/o entitats de districtes, municipis o regions que tenen un **Consell d'Infants en marxa** o que estan treballant en la constitució d'aquest.

2. SOBRE ELS DRETS DE LA INFÀNCIA I L'EDUCACIÓ PER A LA PARTICIPACIÓ

L'any 1948 l'Assemblea de les Nacions Unides va aprovar la Declaració dels Drets Humans. El 1989 es va aprovar la **Convenció sobre els Drets de l'Infant (CDI)**, que es basa en quatre principis rectors:

- 1.- No-discriminació.** Tots els infants són iguals i tenen els mateixos drets. Tant és on hagin nascut, quin sigui el seu color de pell, l'idioma que parlin, llurs creences religioses o si tenen capacitats diferents, alguna diversitat funcional o malaltia.
- 2.- Interès superior.** Tots els nens i nenes són importants. Les persones adultes han de tenir en compte allò que és millor per als infants a l'hora de prendre decisions que els afecten.
- 3.- Dret a la vida, a la supervivència i al desenvolupament.** Tots els infants tenen dret no només a una vida digna, sinó també a poder viure en les millors condicions possibles. Tenen dret a un habitatge, a una família, a cura mèdica i sanitària, i a una alimentació suficient que els permeti créixer sense problemes. En cas d'haver d'abandonar la seva llar, els governs els hauran de proporcionar les condicions suficients perquè la seva vida sigui igual que la de la resta d'infants.
- 4.- Participació.** Entesa com el dret dels infants a expressar llur opinió i que aquesta sigui tinguda en compte en tots els assumptes que els afecten. Cal que coneguin els seus drets per poder exercir-los i demanar aquells dels quals no estiguin gaudint plenament.

L'ENFOCAMENT DE DRETS EN LA NOSTRA PRÀCTICA EDUCATIVA

Per engegar projectes i processos educatius amb un enfocament de Drets dels Infants a Educo tenim en compte els principis esmentats. Així, per exemple, per treballar des d'un **enfocament de no-discriminació** dissenyem processos que facilitin l'accés i la participació de col·lectius diversos, sobretot de minories i grups desafavorits. El treball amb els infants ha de considerar valors d'interculturalitat que evitin estereotips o rols envers determinats grups participants com pot ser la discriminació per qüestions d'ètnia, nacionalitat, religió, gènere, etc.

Per tal de promoure l'**interès superior dels infants** es poden debatre conjuntament qüestions que els afectin directament per valorar els efectes que tenen sobre ells les accions realitzades per les persones adultes. De vegades hi ha conflictes d'interessos quan una persona adulta decideix sobre què és millor per un infant i aquest no hi està d'acord. Per això és interessant incorporar debats als grups sobre qüestions relacionades amb drets, responsabilitats, necessitats, etc.

En qüestions relacionades amb el **principi de desenvolupament i supervivència** cal tenir molt en compte cada context local. Els grups podran analitzar, debatre quines són les necessitats de supervivència i desenvolupament, així com els recursos i possibilitats que tenen per satisfer-les buscant alternatives adaptades a llur cultura. En la planificació d'accions hem de considerar la cerca de col·laboració amb entitats que ja treballen en evitar i tractar les diferents formes d'abandonament, violència, abusos o explotació.

En general és interessant l'ús de metodologies amb enfocaments socioafectius i d'educació emocional tant amb infants com amb famílies i persones educadores encarregades de tenir-ne cura, mitjançant accions de denúncia de situacions que suposin un risc per a la supervivència i desenvolupament dels infants en diferents àmbits: salut, educació, oci, vida familiar, vida a la ciutat, etc.

La participació com a dret i procés educatiu. Per exercir el dret a participar els infants necessiten espais d'oportunitat, així com les capacitats necessàries per posar-lo en pràctica. No es tracta de realitzar activitats puntuals, sinó de proposar processos amb diferents etapes en què adquireixen capacitats i coneixements per tenir la possibilitat d'intervenir de manera autònoma en el canvi o transformació de la realitat.

Aquest procés requereix emprendre un camí que passa per:

- **Analitzar la manera d'entrar en el procés**, d'iniciar el recorregut. Per començar és important conèixer-se, motivar-se, compartir una preocupació o necessitat i tenir informació sobre aquestes qüestions que ens afecten com a individus i com a col·lectiu.
- **Conèixer les maneres de comunicar**, compartir idees i prendre decisions. Cal aprendre a escoltar, parlar, expressar idees i sentiments; a dissentir i compartir.
- **Saber com dur a terme una transformació de l'entorn**. És important practicar la planificació d'una acció, adoptar compromisos i responsabilitats; procedir a realitzar les activitats acordades i avaluar-les.
- **Reflexionar sobre què ha passat**, ser conscients dels aprenentatges i planificar nous camins. De vegades cal tenir en compte que els fracassos són oportunitats excel·lents d'aprenentatge i d'innovació per cercar alternatives creatives.

Altres qüestions per considerar amb relació a la pràctica educativa amb un enfocament de participació:

- Superar les "pors" a la participació infantil. Si cal prendre decisions, cal estar en condicions per considerar la igualtat respecte de les opinions i perspectives dels infants en totes les fases del projecte. Per exemple, la programació d'activitats hauria de ser prou flexible per considerar els objectius com a hipòtesis de treball i estar obertes a incorporar noves idees en les fases de treball successives.
- Les metodologies que facilitin la participació han d'estar en harmonia amb el procés evolutiu dels infants i amb llurs capacitats.
- Els infants han de tenir informació accessible i rellevant mitjançant suports materials, activitats i dinàmiques presencials, opuscles, cartells i lloc internet (bloc, pàgina web), etc., adaptats a la seva edat i característiques.

- És interessant dissenyar accions específiques per obtenir les opinions d'infants en totes les fases del procés educatiu. Per exemple, creació de canals de comunicació: adreça de correu electrònic, pàgina web, bústies i racons especials, observatoris virtuals, en què els infants puguin comunicar llurs opinions o compartir els seus treballs, idees i accions.
- Les activitats seran atractives i facilitaran la participació dels infants mitjançant mesures específiques segons les característiques del context del projecte amb, per exemple, metodologies de treball cooperatiu, organització d'assemblees, grups de debat, comissions o fòrums de participació.
- Cal diferenciar entre objectius de participació grupals i participació social de la infància. Per exemple, en aquest segon camp, es poden incloure accions de persuasió a les administracions, centres educatius i entitats perquè es tinguin en consideració les opinions dels infants en les qüestions que els afecten mitjançant informes tècnics, treballs, cartes d'infants, etc.
- No hem d'oblidar l'enfocament d'Educació per al Desenvolupament i Ciutadania Global. La participació de la infància és una pràctica de ciutadania activa, de l'àmbit local vers l'àmbit global, com agent de canvi real i important.

3. QUÈ SÓN ELS CONSELLS D'INFANTS

La Plataforma d'Infants – aliança d'entitats que a Espanya defensa, promou i protegeix els drets dels infants i adolescents – defineix els **Consells d'Infants** com "òrgans consultius que es reuneixen o organitzen de manera periòdica i que tenen com a finalitat **articular la participació dels infants i adolescents**, tot facilitant-los un espai perquè s'expressin, proposin idees i prenguin decisions en l'àmbit local, regional, nacional i, de vegades, internacional, sobre les qüestions que els afecten".

És un espai en què s'exerceix el dret a la participació infantil, un dels principis rectors de la Convenció sobre els Drets dels Infants (CDI), tractat internacional amb suport del major nombre de països del món. Suposa la contribució més substancial al procés nacional d'aplicació de la CDI. Així mateix, garanteix l'interès superior dels infants i la construcció de llur pròpia ciutadania.

Aquests consells es constitueixen generalment per mandat del **govern local** i estan integrats per infants i adolescents de diferents escoles d'una mateixa localitat, regió o districte. Aquests consells es reuneixen regularment i, en general, els infants que els formen són escollits per votació a les escoles d'origen i el temps de permanència en els consells està limitat (la majoria a dos cursos escolars).

En la majoria dels casos, el Consell d'Infants selecciona, cada curs escolar, un tema de manera **consensuada amb l'administració local**. Hi ha diversos models de treball segons el context. Sovint els "consellers i conselleres" són representants dels infants dels seus centres educatius en què el tema es treballa en l'horari lectiu, és sotmès a debat i s'arriba a conclusions que els consellers aportaran després a les sessions de treball conjuntes.

Aquestes sessions són **dinamitzades i acompanyades** per persones adultes i en elles els "consellers i conselleres" posen en comú llurs reflexions, arriben a acords i presenten al Ple **les seves idees i propostes** als/a les representants polítics/ques.

4. SESSIONS DE TREBALL

A continuació descrivim el conjunt de propostes didàctiques per treballar els Drets dels Infants i la Participació. El conjunt del procés s'articula al voltant d'una sèrie de passos bàsics:

Els conjunts de propostes d'activitat s'articulen mitjançant sessions, d'una durada aproximada de 50 minuts cadascuna, que en faciliten l'ús tant en espais d'educació formal com no formal. Els tres primers passos –crear grup, condicions per a la participació i definir un projecte— compten amb dues sessions de treball, tot i que es poden adaptar a les característiques dels grups.

A cada activitat establim estrelles (★) que indiquen els diversos nivells de participació del grup, essent (★) el nivell menor i (★★★★★) el màxim nivell de participació.

Comptem amb una activitat articuladora i permanent mentre dura el procés per a totes les edats: **"El racó dels drets"**, que serà la manera d'introduir el grup o l'alumnat a cadascuna de les sessions.

EL RACÓ DELS DRETS DELS INFANTS

Els racons d'activitat són una forma d'organització de l'aula o espai formatiu que permet a l'alumnat desenvolupar hàbits elementals de treball, establir i complir normes, i desenvolupar llur autonomia, alhora que respon a les diferències, interessos i ritmes d'aprenentatge de cada infant. Els racons suposen una metodologia més creativa i flexible, en la qual els infants aprenen a observar, explorar, manipular, experimentar, descobrir, crear..., mentre es diverteixen.

Al **Racó dels drets dels infants** aspirem a la participació activa dels infants en la construcció del coneixement de llurs drets i en l'observació del compliment d'aquests.

Durada

10 minuts en començar cada sessió del conjunt del procés.

Grau de participació: ★★★★★

Objectius

- Conèixer els Drets dels Infants a través de la recerca i l'observació.
- Fomentar l'autonomia personal i col·lectiva així com la generació d'espais de participació.

Materials

- Espai a l'aula per crear El racó dels drets dels infants.
- Folis, bolígrafs.
- Paper continu.
- Retoladors, cartolines.
- Tisores, pega.
- Altres materials segons activitat.

Desenvolupament

Creem a l'aula o sala el Racó dels drets dels infants on, durant tot el projecte, el grup anirà construint aquest indret. Serà un espai que, a més de contenir material i informació sobre els Drets dels Infants, esdevindrà un observatori del compliment o incompliment dels drets a la pròpia aula o espai de treball. Cal que les persones participants i, per tant, els propis infants, es comprometin a respectar els drets i fer que aquests es compleixin. Perquè això passi és essencial conèixer què són i quins són aquests drets, i si són iguals per a tots els infants arreu del món.

PRIMERA SESSIÓ

Creació de normes que reflecteixin el respecte pels drets. Cadascuna d'elles ha de formular-se en positiu. Per exemple, *"si tu crides, les altres cridaran encara més"*. Escrivim les normes en un paper continu i el col·loquem al Racó. Aquestes normes han de ser consensuades per tot el grup. També hem d'identificar les conseqüències de l'incompliment de les normes. A cada sessió algú diferent s'encarregarà d'observar-ne el compliment.

SEGONA SESSIÓ

Dividirem l'aula o sala en grups de 4-5 persones que seran les observadores dels drets. Aquests grups seran fixos durant tot el projecte i a cada sessió un grup s'encarregarà d'observar els drets a l'aula.

Posem alguns exemples de les responsabilitats i deures del grup:

1. Observar si es respecten els drets a l'aula, entitat o centre durant el període entre una sessió i la següent. Per exemple:

- Dret a l'educació: si estan entenent els continguts, si els agraden les activitats que fan, si les instal·lacions estan bé, si es compleixen els horaris...

- Dret al joc: si els infants tenen cura dels jocs, si creuen que cal algun altre joc o una altra activitat, si les activitats els agraden...

- Dret a la protecció: si hi ha problemes, conflictes com ara baralles, insults, etc. Com es resolen aquests problemes. Si les persones adultes participants compleixen el seu paper de figura de protecció. Si el centre/entitat compleix les normatives de protecció.

- Dret a la no-discriminació: les nenes participen igual que els nens a classe, no es discrimina cap company/a...

- Dret a la família: participació de les famílies a les activitats del centre...

- Dret a la salut i el benestar: si hi ha menjador, cal observar si s'hi segueix una dieta saludable, si les activitats que s'hi fan fomenten el desenvolupament d'hàbits saludables...

- Dret a la participació: es promou la participació a l'aula o espai del grup.

2. Buscar a la biblioteca llibres o còmics sobre els drets i anunciar-los o posar-los al racó. Cada grup els renovarà.

3. Recollir qualsevol tipus de notícies que apareguin al diari o per internet i que estiguin relacionades amb els Drets dels Infants.

4. El grup ha de recollir tota aquesta informació en un informe que exposarà davant la classe en començar cada sessió.

Informe de grup/persones d'observació:

Amb tota la informació recollida, el grup responsable elabora un informe i fa una presentació en cadascuna de les sessions. L'exposició es realitza de forma que cada persona hi posi una part, per evitar el monòleg. També és important reflectir com s'ha sentit el grup en aquesta activitat.

UNA ACTIVITAT PER CONÈIXER ELS DRETS DELS INFANTS

a) EMBARCANT CAP A UN NOU CONTINENT.

Grau de participació: ★

Objectius:

- Introduir el conjunt del grup al coneixement dels Drets Humans.
- Poder diferenciar els drets dels desigs.

Durada: 30/40 minuts.

Material:

- Sobre amb les "cartes de necessitats i desigs" (veure annex)

Desenvolupament de l'activitat:

Reunim el grup en petits grups. Els donem les següents instruccions:

- Imaginem que estem en un vaixell que surt cap a un nou continent on no hi ha res.
- A cada grup se li dona un sobre amb les cartes de necessitats i desigs i se li explica que aquest serà el seu equipatge perquè puguin viure al nou continent. Cada grup obre el seu sobre i examina bé les seves cartes.

Alguns dels ítems són intencionadament ambigus per tal d'estimular el debat sobre la definició d'allò que resulta essencial. De manera alternativa, en funció de les característiques del grup i dels temps disponibles, es poden distribuir unes cartes en blanc perquè tinguin l'oportunitat d'afegir o decidir quin equipatge es volen endur.

S'inicia la narrativa explicant que al principi el viatge és molt tranquil. De sobte, comença una tempesta i el vaixell s'està enfonsant. Cal llençar part de l'equipatge, o sigui, les cartes, per poder salvar el vaixell. Cada grup decideix per consens quines cartes llençarà (3).

Explicuem que les cartes que es rebutgin ja no es podran tornar a recuperar.

Reprenem el rumb. El viatge continua i, de sobte, ens anuncien que s'apropa un huracà. Caldrà, per tant, llençar tres cartes més. Recorda: no llencis les cartes que consideris més importants. Passat l'huracà, el viatge continua amb tranquil·litat. Minuts més tard, una onada gegant es llança sobre el vaixell i produeix alguns desperfectes. Cal tornar a alleugerir la nau: traiem tres cartes més. Finalment, albirem terra en la llunyania; el viatge s'està acabant. Desembarquem.

Tenim tot el que ens cal per sobreviure? I per desenvolupar-nos?

Avaluació.

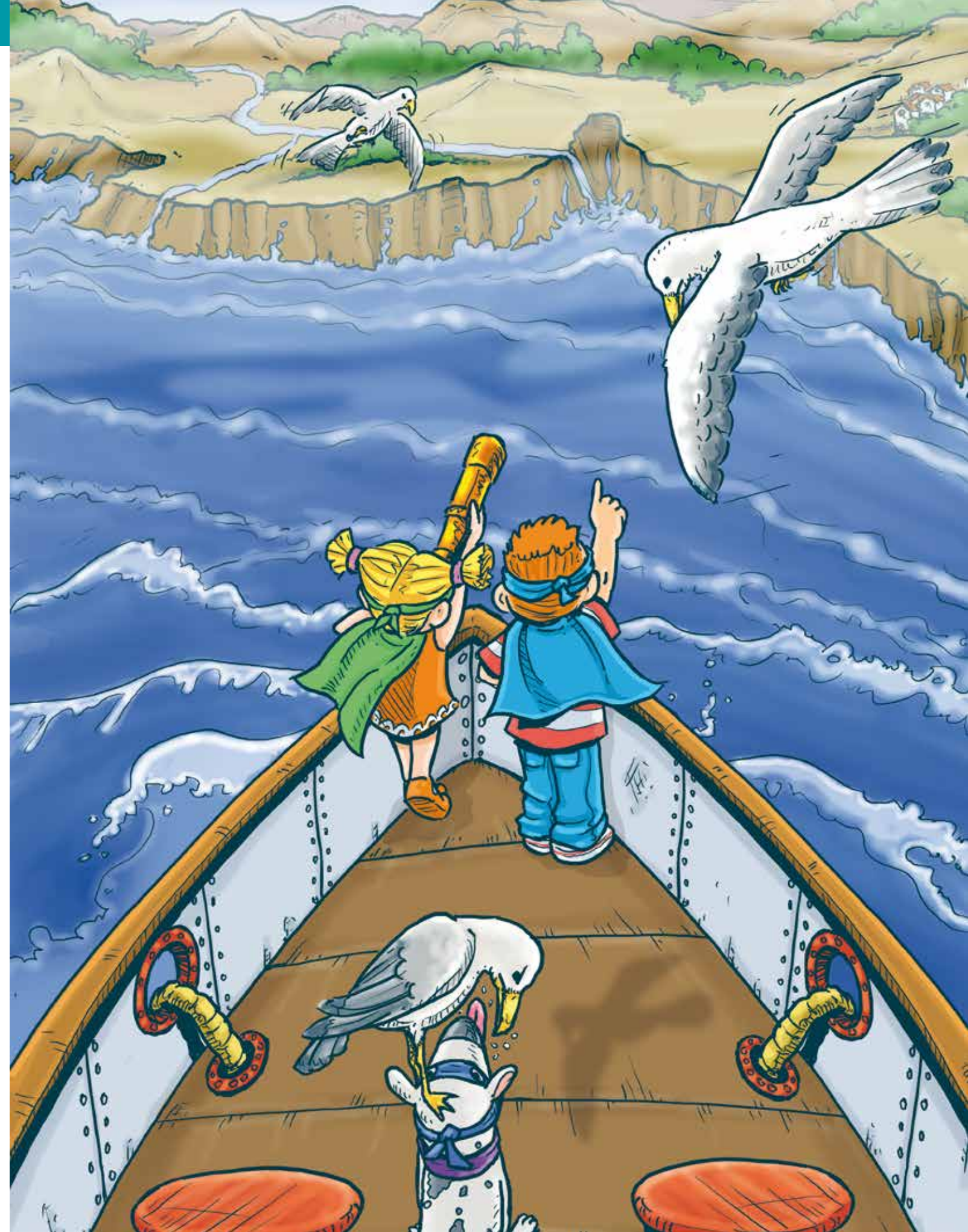
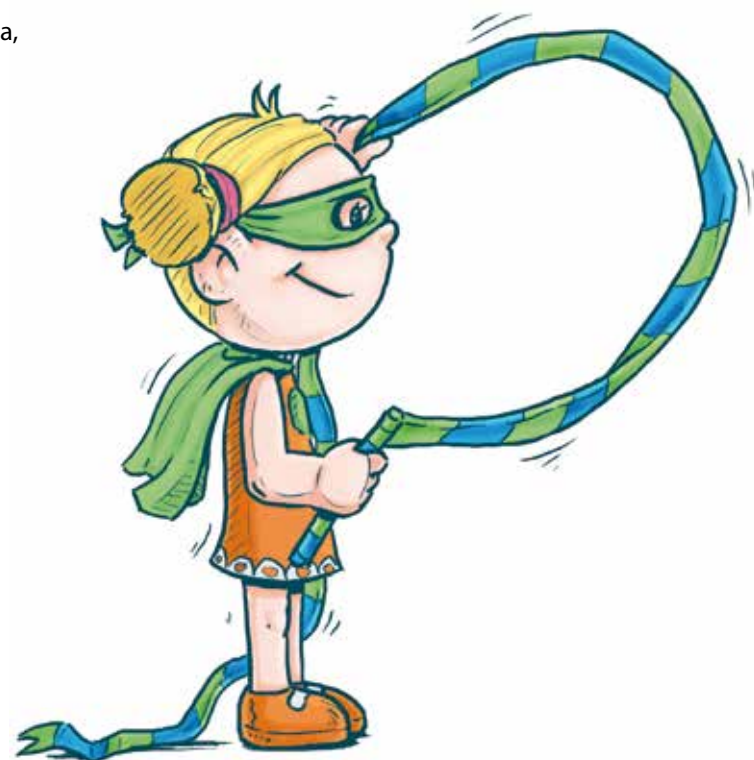
Arriba l'hora de reflexionar i avaluar l'activitat:

1. Reflexionem sobre l'activitat amb qüestions d'aquest tipus:

- Què t'ha agradat de l'activitat?
- Com s'han pres les decisions? N'hi va haver de difícils? Quines?
- Tothom té les mateixes necessitats? N'hi ha de diferents?
- Què en penses de les últimes tries? Podries sobreviure i desenvolupar-te satisfactòriament al nou continent?
- T'ha sorprès el final?
- Si realitzessis aquesta activitat una segona vegada, llençaries quelcom diferent?

2. Emfatitzem que els drets humans estan basats en necessitats humanes: les coses que cada ésser humà necessita per sobreviure, desenvolupar-se i viure amb dignitat. Els drets són universals i estan interrelacionats.

3. Es presenten els drets i es relacionen amb el que ha aparegut durant el joc.

4.1. CREAR GRUP

Per poder crear un bon ambient de treball i que qualsevol procés pugui funcionar, cal tenir un grup cohesionat en què cada membre pugui fer les aportacions que consideri necessàries amb total llibertat. Això s'aconsegueix treballant de manera gradual diferents aspectes personals i grupals com la presentació de les característiques bàsiques de les persones, el coneixement de si mateixes i de la resta del grup, l'estima i la confiança cap a una mateixa i cap a les altres i, finalment, la cooperació.

Així, en aquesta primera fase, treballarem de manera lúdica el procés de “crear grup” amb l'objectiu de dotar-lo de les eines necessàries perquè pugui afrontar satisfactòriament els reptes i conflictes que es puguin presentar.

4.1.1. PROPOSTA DE SESSIONS PER A LA CREACIÓ DE GRUP

SESSIÓ 1

a) El racó dels drets. Veure pàgines 7-8.

Durada: 10 minuts.

b) Teatre imatge.

Durada: 40 minuts.

Grau de participació: ☆☆☆

Objectius:

- Promoure la presa de decisions conjuntes i el treball en equip.
- Generar situacions en què estrènyer la confiança.

Materials:

Espai sense obstacles i de dimensions àmplies com patis o pistes d'esports.

Desenvolupament:

En grups de 3 o 4 persones, representen mitjançant els seus cossos una imatge més o menys estàtica. Les imatges poden ser de la temàtica que vulguin; per exemple, una màquina imaginària o una emoció (com seria l'odi, la tranquil·litat, l'amor, el menyspreu, l'alegria, etc.), o els drets (dret a jugar, dret a la salut, etc.). Per això cada subgrup comptarà amb uns 20 minuts per preparar la imatge que ha de ser estàtica (tot i que pot incloure petits moviments repetitius u onomatopeies), que s'exposa davant la resta de companys i companyes i es comenta en grup.

c) Avaluació:

Realitzem un seguit de preguntes per contestar i valorar l'activitat.

- Què ens ha semblat?
- Com ens hem sentit?
- Ens ha agradat l'activitat?
- Ha estat difícil posar-se d'acord sobre què i com representar?

SESSIÓ 2

a) El racó dels drets. Veure pàgines 7-8.

Durada: 10 minuts.

b) Jocs cooperatius I. L'arbre que deixa empremta.

Durada: 20 minuts.

Grau de participació: ☆☆☆

Objectius:

- Promoure entre les persones participants la consciència de llurs habilitats pròpies.
- Interioritzar que la participació de tothom ens dona l'oportunitat d'aprendre quelcom d'altri.

Materials:

- Dibuix d'un arbre (tronc i branques) en una cartolina
- Aquarel·les.
- Aigua.
- Tovallola per rentar les mans.

Desenvolupament:

Sobre la plantilla de l'arbre, cada persona del grup dibuixa una arrel amb una qualitat o habilitat que posseeix. Quan tothom ho hagi fet, el grup es posa d'acord en assignar a cada habilitat un color. (També es poden agrupar, per exemple, totes les habilitats esportives sota un color, les artístiques sota un altre, etc.).

Posteriorment, cada persona pensa en alguna d'aquelles habilitats que li agradaria aconseguir i en plasma l'empremta a les branques amb el color corresponent. Així, el resultat final serà un arbre amb les fortaleeses del grup com arrels i amb tot allò que podem aprendre les unes de les altres a les fulles.

Avaluació: té lloc de manera conjunta amb l'activitat següent.

c) Jocs cooperatius II. El laberint.

Durada: 20 minuts.

Grau de participació: ☆☆☆

Objectius:

- Trobar la manera de comunicar-se d'una manera efectiva.
- Fomentar la confiança en la resta del grup.

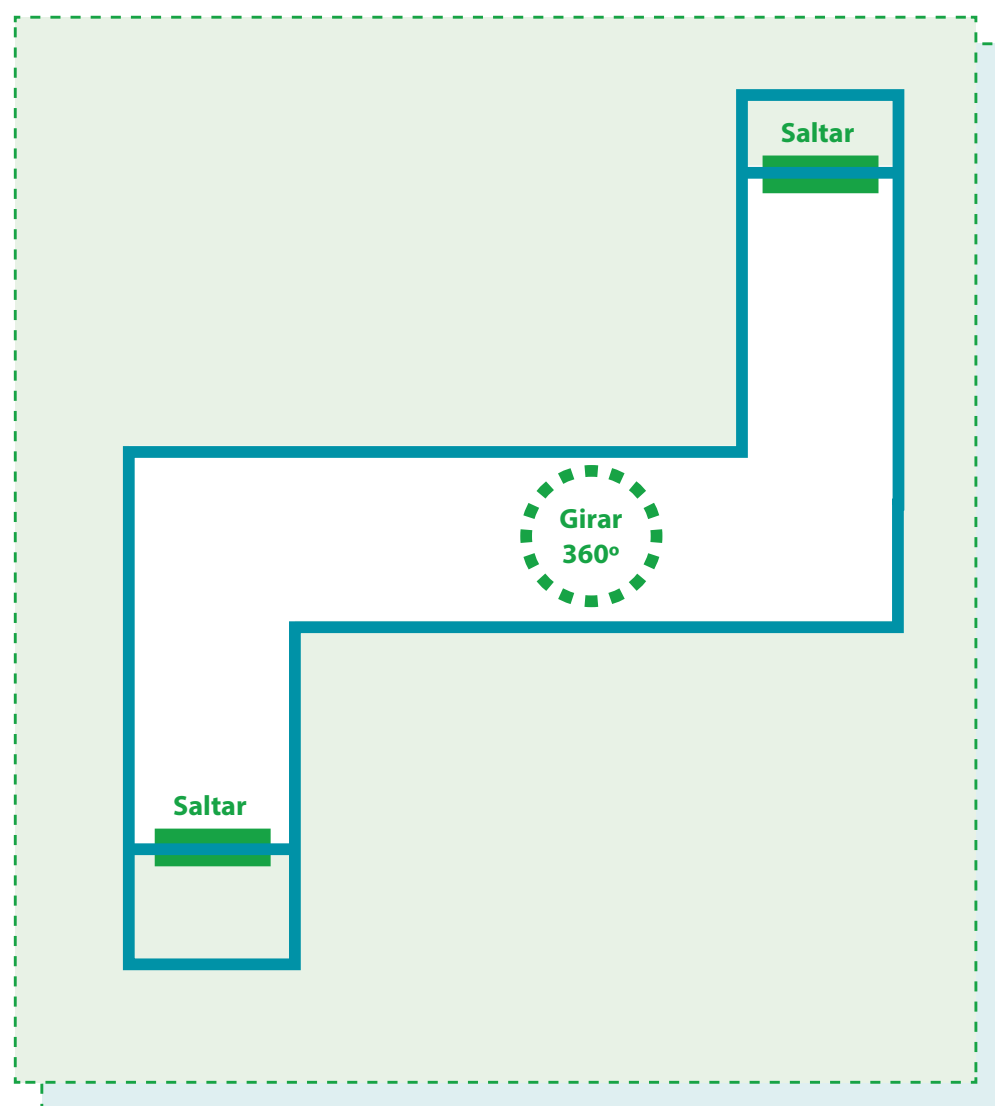
Materials:

- Mocador o tela per embenar els ulls.
- Guix o cinta adhesiva.
- Espai lliure de taules, pati, gimnàs, etc.
- Paper per escriure.
- Bolígraf.

Desenvolupament:

Es delimita a terra (amb guix, cinta adhesiva, etc.) un laberint amb diverses proves segons el model següent:

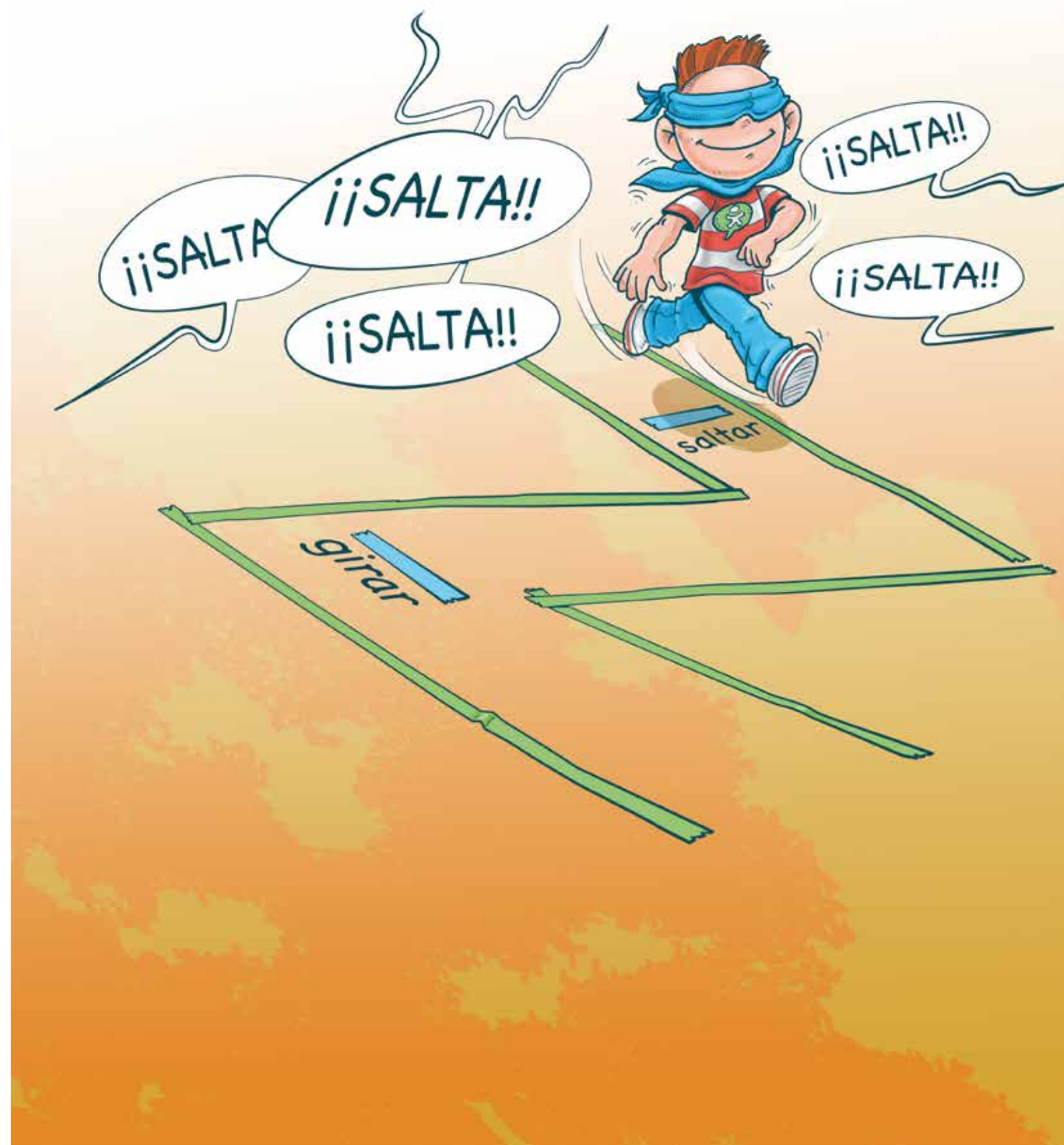
Per torns, cada persona del grup ha de completar el recorregut amb els ulls embenats, mentre la resta dels companys li dóna indicacions cridant. No es pot tocar la persona que està fent el recorregut. Les persones del grup han de trobar la manera de transmetre les instruccions de manera efectiva, posant de manifest la importància d'una bona comunicació per a la consecució de llurs objectius.

d) Avaluació:

Assegudes en rotllana (en cadires o a terra), amb un paper per escriure o amb un bolígraf, es demana a una persona voluntària que reculli les conclusions de les aportacions que s'arribin a plantejar, al voltant de les qüestions següents:

- Et resulta més fàcil treballar de manera individual o en grup? Per què?
- T'has sentit incòmode o incòmoda en algun moment?
- Com li explicaries a un amic o amiga el que has fet en aquesta hora?
- Quines conclusions treus de la sessió d'avui?

Per finalitzar la persona voluntària exposa breument les conclusions.

4.2. CONDICIONS PER A LA PARTICIPACIÓ

Ja coneixem els membres del grup i ells a nosaltres. L'ambient de treball és millor, més cohesionat i ens permet avançar en la construcció d'aquest procés participatiu únic en grup.

Ara tenim per davant el repte de crear les bases necessàries perquè el grup identifiqui, amb la nostra ajuda, com pot participar i cap a on enfocarà la seva atenció.

No es tracta de determinar els temes per tractar. Ni tan sols de començar a treballar-los, però sí cal que comencem a veure i comprendre que el treball grupal no es fa amb la suma d'individualitats. El grup s'ha d'escoltar, debatre i avançar conjuntament abans de decidir què i com treballarà. Ànim.

4.2.1. PROPOSTA DE SESSIONS PER A LA CREACIÓ DE GRUP

SESSIÓ 1

a) El racó dels drets. Veure pàgines 7-8.

Durada: 10 minuts.

b) Activitat d'introducció: L'escultura.

Durada: 10 minuts.

Grau de participació: ★

Objectius:

- Fer paleses altres formes de comunicació a banda de la paraula.
- Comprovar que existeixen punts de vista diferents i que cal tenir-los tots en compte.

Materials: Cap.

Desenvolupament:

Les persones participants del grup es divideixen en parelles. En cadascuna una persona farà d'escultor o escultora i l'altra serà un bloc d'argila que es deixarà modelar. A qui esculpeix se li proporcionen una o dues paraules (per exemple, llibertat o joc), i haurà de representar-les amb la persona que fa d'argila sense parlar, de manera que cap dels dos membres de la parella sàpiga que la resta està intentant plasmar la mateixa idea.

En acabar de representar cada paraula se'ls demana que observin les altres escultures. Cadascuna expressarà el concepte d'una manera diferent per la qual cosa podrem donar valor als diferents punts de vista sobre una mateixa qüestió.

Posteriorment, la parella canvia de rol amb noves paraules (per exemple, educació o amistat) i es repeteix el procés.

Avaluació:

- Et resulta més fàcil treballar individualment o en equip? Per què?
- T'has sentit incòmode o incòmoda en algun moment?
- Com li explicaries a un amic o amiga el que has fet en aquesta hora?
- Quines conclusions treus de la sessió d'avui?

c) Anunciants de drets

Durada: 60 minuts aproximadament.

Objectius:

- Conèixer la Convenció sobre els Drets dels Infants
- Que es coneguin i dialoguin entre ells
- Que facin un treball participatiu

Materials:

- Papers i llapis, cartolines
- Convenció adaptada

Desenvolupament:

Dividirem els infants en grups de tres o quatre. Explicarem que cal que facin una publicitat sobre un dels drets de la convenció; el que ells triïn. Hauran de preparar un anunci que duri un minut com a màxim per anunciar el seu dret. Els encoratjarem a escollir un dret que creguin que la gent realment ha de conèixer.

Una vegada els grups hagin optat per un dret, han de desenvolupar una idea per anunciar-lo. Demanarem que pensin en alguns anuncis que hagin captat llur atenció per veure quins elements els han agradat (frases enginyoses, música, imatges, etc.).

Els animarem a considerar maneres diferents de presentar el dret (per exemple, una història que ells representen, una cançó, un dibuix, còmic, etc.).

Circularèm entre els grups per monitoritzar-ne el progrés. Una vegada el grup hagi completat el seu anunci, li demanarem que li doni un títol i quan tots hi sigui el compartirem.

Avaluació:

- Els ha agradat l'activitat?
- Ha resultat difícil elaborar-la?
- Tenen més coneixements sobre els drets?

SESSIÓ 2

a) El racó dels drets. Veure pàgines 7-8.

Durada: 10 minuts.

b) Activitat d'introducció: Molècules.

Durada: 10 minuts.

Grau de participació: ★

Objectius:

- Entendre la necessitat de confiar en altres persones per treballar en equip.
- Introduir el Dret d'associar-se, de treballar en equip.

Materials: Cap.

Desenvolupament:

Explicuem que totes les persones, animals i plantes estem formats per unes cosetes anomenades molècules, que es creen en unir-se amb d'altres cosetes anomenades àtoms. Cada persona del grup serà un àtom que haurà d'unir-se

amb altres per formar una molècula. Els àtoms es caracteritzen per no parar de bellugar-se, així que haurem d'estar en continu moviment (saltant). Quan el grup porti uns segons en moviment, diem: "molècula de dos" (i les persones s'uneixen de dos en dos); "molècula de tres"; "molècula de sis", etc. Cal organitzar-se espontàniament per unir les molècules que anem indicant. Podem introduir variants com ara molècules de dues nenes i un nen; molècules de dos nens i dues nenes...

Avaluació:

Es duu a terme de manera conjunta amb l'activitat següent.

c) La ruleta de l'opinió

Durada: 30 minuts.

Grau de participació: ☆☆☆

Objectius:

- Conèixer les idees en relació amb els Drets dels Infants de totes les persones del grup de manera ràpida i senzilla; sense confrontacions.
- Proporcionar eines per al debat d'idees sense que manqui l'aportació individual, tot facilitant la participació dels infants més tímids.
- Aprendre a construir idees col·lectivament mitjançant l'escolta activa de les idees de totes les persones del grup.

Materials:

- Reproductor de música.
- Paper i bolígrafs.

Desenvolupament:

Seleccionem un dret dels infants o una situació més concreta i quotidiana dels infants relacionada amb la vulneració d'un dret: les diferències entre països, qüestions quotidianes del seu dia a dia (no els permeten de jugar a la pilota al pati del barri, no se'ls demana el parer sobre les activitats extraescolars, hi ha alguna forma de bullying al centre escolar, espais públics abandonats propers a l'escola, etc.).

S'organitzen dos grups amb el mateix nombre de participants. Un es col·loca formant un cercle que mira cap a fora. L'altre, també és un cercle que envolta l'anterior mirant endins. D'aquesta manera, els infants queden confrontats per parelles. La dinàmica consisteix, en una primera fase, que els infants de fora fan preguntes per conèixer les opinions dels de dins, a través de la rotació del cercle de dins. Els torns d'opinió són ràpids (no més de 1-2 minuts per pregunta). La persona dinamitzadora pot marcar els temps amb un instrument, picant de mans, apagant la música de fons... Una vegada els infants de fora han entrevistat els de dins, es canvien els papers, i llavors el cercle de fora circula i el de dins pregunta. Així, totes les persones coneixen les idees de la resta i, a més, a mesura que transcorre la dinàmica, van construint diferents opinions i idees a partir de les que han escoltat i que, després, aportaran successivament en altres rondes d'entrevista.

Al final de les dues rodes d'opinió es demana al grup que comparteixi les impressions generals sobre el tema que es tractarà amb qüestions com:

- Quines idees m'han semblat interessants?
- Quines coses he après?
- Què podem fer a partir d'ara?
- Ha canviat alguna idea que tenies al principi amb l'aportació de la resta del grup?

Cal tenir en compte:

Un aspecte important és si les persones participants tenen pràctica en el debat d'idees (per exemple, si són membres de Consells d'Infants). Si no és així, convé centrar molt bé el tema i motivar la curiositat sobre què opina la resta de persones del grup sobre una temàtica que els afecti i interessi.

Recomanacions: Fer un llistat de les respostes donades pel grup per poder documentar-les i tenir material d'incidència/denúncia d'allò que, en la seva opinió, caldria millorar.

d) Avaluació:

En una pissarra o paper continu dibuixem dos termòmetres o regles horitzontals de mida gran, que relacionarem amb el "Grup" i amb el "Jo". Es tracta que cada persona valori la seva participació a la sessió i com ha treballat el grup. Hauran de fer una marca del nivell de participació individual i col·lectiva a cada mesurador.

En finalitzar, la persona dinamitzadora ha d'envoltar amb un cercle la zona de més valorització del mesurador "Grup". Es demanen arguments a les persones participants, sobretot a les que donen valoracions més altes i més baixes.

4.3. DEFINIR PROJECTE

En aquest bloc entrem a l'equador del procés, moment en què hem de plantejar-nos cap a on vol continuar el grup. Hem facilitat espais perquè les persones participants prenguin consciència de quins són els seus drets, per cohesionar el grup, per entendre que tots els infants del món han de gaudir dels mateixos drets. El bloc anterior també és molt important ja que ens ha facilitat les condicions que han d'existir perquè existeixi una participació real. Des de la nostra òptica no hem d'oblidar la importància del procés en si, el camí recorregut. No hem d'oblidar de gaudir en cada sessió.

En aquesta etapa seguim treballant aquests dos eixos transversals –els Drets dels Infants i l'Educació per a la Participació— però cal anar definint un projecte. Treballarem activitats amb l'objectiu que els infants experimentin i es vegin immersos en simulacions sobre processos de participació i que puguin identificar situacions en què vegin necessària la seva participació per obtenir la finalitat proposada. En definitiva, posar les bases perquè en el bloc següent coneguin com són els processos participatius i què s'hi poden trobar; els pros i contres, obstacles, recompenses.

4.3.1. PROPOSTA DE SESSIONS PER DEFINIR EL PROJECTE

SESSIÓ 1

a) El racó dels drets. Veure pàgines 7-8.

Durada: 10 minuts.

b) Mirant al món.

Durada: 40 minuts.

Grau de participació: ☆☆☆

Objectius:

- Visualitzar la desigualtat mundial.
- Reflexionar sobre les raons del desequilibri.
- Comprendre els factors del Desenvolupament Humà.

Materials:

- Ordinador i projector per poder visualitzar els mapes.
- Espai aula per realitzar l'activitat.

Desenvolupament:

Part 1: La flor i la casa.

S'explica als infants que en la classe d'avui veurem un munt de mapes. Que serà gairebé com una classe de geografia. Però abans de començar i en un parell de minuts, a la llibreta o al foli han de fer dos dibuixos: una casa i una flor. (Si no coneixeu la dinàmica, us convidem a dibuixar també abans de seguir). No s'ha de supervisar el que dibuixen. Una vegada passat el temps i abans que ens ensenyin els dibuixos, els diem que som endevins i els ensenymem els nostres 2 dibuixos (dibuixos fets per nosaltres o fotos tretes d'internet).

Els dibuixos que mostrem són una casa típica amb coberta a dues aigües i xemeneia i una margarida. El 95% de l'aula haurà fet aquests 2 dibuixos amb alguna variant però, de totes les cases que es poden dibuixar, la majoria tindrà una estructura similar, fins i tot amb xemeneia (es posen exemples d'altres tipus de cases, edificis en què els infants solen viure). Se'ls pregunta quants tenen xemeneia i es donen altres exemples de cases: iglú, tipi, castell, nius, etc. Es comenta que dels més de 10.000 tipus de flors que hi ha al món segons els experts en botànica, gairebé totes hem dibuixat una margarida (potser hi ha algú que ha dibuixat una tulipa o una rosa). Per què? Doncs perquè és el que ens han ensenyat a fer de petits. Per la nostra manera de veure i d'interpretar el món. Avui utilitzarem unes ulleres per veure el planeta d'una manera diferent.

Part 2: Els mapes. (veure pàgina 26)

Els mapes són representacions planes d'una part o de la totalitat de la superfície terrestre. És una representació, és a dir, no és la realitat exacta.

A la classe d'avui veurem molts mapes. Tots estan bé però ens caldrà l'ajut del grup per reflexionar i comprendre'ls.

1er Mapa: Mapa de Peters a l'inrevés.

Amb la imatge a l'inrevés preguntem al grup: "Està malament, el mapa?". Algú contestarà que sí que està a l'inrevés. Els preguntarem on és el nord, on és el sud (tot i que es poden fer un petit embolic). Es situen ràpidament tot i estar cap per avall. Per això els podem recordar que a la classe d'avui no hi ha cap mapa que estigui malament però que, com que semblen incòmodes, podem capgirar-lo i posar-lo "del dret". Se'ls torna a preguntar si veuen alguna cosa estranya i potser algú dirà "els colors", fins que algú altre dirà que els continents estan estirats. Una vegada se n'hagin adonat, posem el segon mapa.

2n Mapa: Projecció de Mercator.

Com que amb els continents allargassats segueixen trobant-se una mica incòmodes, els posem "el seu mapa", el que han vist sempre. La seva flor, casa seva. Expliquem la data de creació i l'ús que es va donar a aquest mapa, que fou molt utilitzat per a la navegació i per a arribar a les rutes mercants. Però aquest mapa té quelcom de peculiar; l'Antàrtida i Groenlàndia són enormes.

Es poden fer diverses preguntes sobre aquest mapa:

Com és possible que l'Antàrtida (14 milions de km²) sigui gairebé tan gran com la resta de continents plegats (137 milions de km²)?

Aquest mapa reflecteix que l'Àfrica té gairebé el triple d'extensió que Europa?

T'adones de la diferència entre l'Amèrica del Sud amb els seus 18 milions de km² i Groenlàndia amb els seus 2,5 milions?

3r Mapa: Comparació de mapes

Com veiem, el mapa que hem vist tota la vida ens enganya "visualment". Per què? Un dels problemes principals de la cartografia és que aquesta representa sobre un pla (el mapa) una superfície esfèrica (la Terra). Com a mínim d'ençà del segle XIX, hom sap que és impossible representar tots els punts d'una esfera en un pla i que, a més, la imatge original (esfèrica) sempre estarà subjecta a distorsions en ser representada en el pla. Per això un senyor nascut a Berlín i que es deia Arno Peters va crear, el 1979, un mapa que representa les mides reals dels continents i que ens permet veure i observar com de gran és l'Àfrica en comparació amb altres territoris:

La persona dinamitzadora finalitza aquesta part recordant que els mapes no estan malament; que només són diferents representacions i que la nostra intenció és que el grup pugui veure altres tipus de mapes als quals potser estan menys acostumats.

4t Altres mapes

Com que estem veient diversos mapes, potser seria bo veure'n encara més:

<http://www.thepoliticalcesspool.org/jamesedwards/wp-content/uploads/2014/05/Worldatnight.jpg>
El món de nit. Despesa de llum elèctrica. Veiem que gran part del planeta està a les fosques.

http://xcmoulds.com/upload/Image/contact_map/world_en.jpg

Es mostra aquest mapa i es pregunta si està bé o malament. Preguntem què creuen que li passa. Si no arriben a cap conclusió, preguntem qui creuen que estudiarà aquest mapa. La resposta és la Xina.

L'explicació és que, igual com a nosaltres ens agrada veure'ns més o menys al centre del mapa, a la resta del món també. Ningú vol estar en un racó i ser petit. Ens sentim més còmodes si som al centre, si som protagonistes i la gent ens fa cas.

Cal tenir en compte:

Com hem vist, els mapes són representacions del Món que volem veure, que volem ensenyar. Per això veurem altres mapes amb altres formes que ens mostren altres problemes.

Accés de les nenes a Educació Primària

<http://www.worldmapper.org/images/largepng/201.png>

Desnutrició Infantil

<http://www.worldmapper.org/images/largepng/182.png>

Treball Infantil

<http://www.worldmapper.org/images/largepng/135.png>

Una vegada vistos aquests mapes podem reflexionar sobre algunes qüestions amb el grup:

- Què opineu del repartiment de la riquesa al món?
- Hi ha relació entre el repartiment de riquesa i el repartiment de drets?
- Sabeu quins són els vostres drets? Els drets de les nenes i dels nens?
- El sistema mundial és just o injust? Què podem fer per canviar-lo?

SESSIÓ 2

a) El racó dels drets. Veure pàgines 7-8.

Durada: 10 minuts.

b) El somni d'un viatge.

Durada: 50 minuts. O les sessions que la persona dinamitzadora consideri necessàries

Grau de participació: ★★★★★

Objectius:

- Propiciar el debat en relació amb els Drets dels Infants en el seu entorn i en d'altres cultures, tot aportant propostes d'interès comú.
- Donar visibilitat a les potencialitats del grup per imaginar accions de futur desitjables.

Materials:

- Cartolines, revistes i imatges per fer collage.
- Folis, pintures.
- Bústia de recollida d'idees.

Desenvolupament:

La dinàmica es desenvolupa en cinc fases.

- **Fase imaginativa:** prèviament hi haurà unes bústies de recollida d'idees d'accions per desenvolupar a classe, al centre escolar, al centre juvenil, club d'oci, consell d'infants, etc. Posteriorment hi haurà una pluja d'idees sobre propostes concretes d'accions que volen desenvolupar els infants. Per exemple, denunciar una vulneració sobre Drets dels Infants en l'entorn o en altres cultures; donar informació sobre alguna qüestió que interessi compartir amb la resta; exposar resultats dels treballs, projectes, investigacions o produccions en relació amb la temàtica d'interès, juntament amb les aportacions de la bústia.

- **Fase de decisió:** es comenten els resultats i es tria la proposta que més interessi al grup mitjançant una elecció per consens. És a dir, triar una opció en què tot el grup estigui interessat i a gust, plantejant les preguntes següents:

- Quina proposta m'agrada més (no cal que sigui la que he aportat jo)?
- Quina proposta no m'agrada gens i vetaria (caldrà explicar què és vetar)?
- Quina proposta no m'agrada, però estaria disposada a acceptar i a donar-hi suport?
- Es podria dissenyar una proposta nova a partir de les idees d'altres propostes prèvies?

En cas que hi hagi més d'una proposta que el conjunt assumeixi, intentem definir-les en comú sense que siguin excloents, combinant-les entre elles perquè ningú quedi fora. Per exemple, "fer un flashmob i una campanya de cartells". Si no hi ha consens, convidem a votar dues o tres propostes per persona. Es visualitzen els resultats d'aquesta consulta, es torna a debatre i es tria l'acció d'interès (no cal que sigui la més votada). Les preguntes per al debat poden ser:

- Quina proposta és més cridanera, creativa?
- Quina proposta ens vindria més de gust posar en pràctica?

- **Fase crítica:** es tracta de motivar l'actitud crítica, convidant a ésser negatius davant l'acció triada, a buscar-hi problemes. S'elabora un llistat de problemes que s'apunten en targetes pintant amb dibuixos.

- **Fase d'imaginació:** les crítiques i els problemes plantejats esdevenen positius, incloent totes les capacitats i habilitats de les persones del grup, els possibles aliats externs al grup per emprendre l'acció. Tot això s'exposa mitjançant un esquema conceptual creatiu.

- **Fase de disseny de l'acció:** es tracta d'omplir entre totes les persones del grup una taula en què cal definir el tipus d'acció, el temps, els recursos necessaris i els disponibles, les persones implicades, la distribució de tasques, etc.

Cal tenir en compte:

Durant la primera fase sorgiran moltes idees. Algunes seran un disbarat, però és important que el grup senti com a pròpies totes les decisions que al final es triïn com les més importants. Per això cal facilitar el debat i el consens durant la sessió.

Recordem que l'important és el procés participatiu, no pas el resultat final. Una vegada tinguem les idees que el grup vol tirar endavant, analitzarem els entrebancs que podem trobar per, després, resoldre aquests problemes en positiu tot organitzant un quadre de repartiment de tasques. En aquest, tothom qui vulgui participar tindrà un espai i es sentirà part del procés.

4.4. PASSANT A L'ACCIÓ.

Les activitats proposades aquí són eines que condueixen els infants a prendre part activa en el seu entorn, no només com una activitat concreta a l'aula o entitat, sinó com un projecte de millora de la seva realitat mitjançant la participació.

Us aportem algunes propostes que, des de la nostra pròpia experiència, considerem útils per a persones facilitadores, tot i que la imaginació i les inquietuds pròpies del grup seran les que facin possible moltes més activitats en les quals els infants vulguin participar, tot prenent les regnes d'aquest procés.

4.4.1. PROPOSTA DE SESSIONS PER PASSAR A L'ACCIÓ

SESSIÓ 1

Aquesta és la primera vegada que no treballarem de manera específica l'activitat del racó dels drets, ja que tots els resultats obtinguts fins al moment esdevenen l'anàlisi de la situació inicial, o la recollida d'informació sobre com viuen els infants.

a) En defensa dels infants.

Durada: 50 minuts.

Grau de participació: ★★★★★

Objectius:

- Facilitar espais perquè els infants siguin promotors de la defensa dels Drets dels Infants.
- Fomentar la iniciativa dels infants en la creació i realització d'activitats transformadores, tot interioritzant el procés.

Materials:

- Ordenador/internet o documents sobre el *Defensor del Poble*.
- Paper i material d'escriptura.

Desenvolupament:

Demanem als infants que pensin en veu alta quines coses han descobert a partir de l'activitat del Racó dels Drets. A la pissarra s'escriuen les diferents aportacions relacionades amb els drets que totes les persones tenim: dret a la vida, dret a un habitatge, dret a una família, dret al descans, dret que ens tractin bé i ens respectin, etc.

Expliquem que les característiques bàsiques d'aquests drets és que són universals. No s'hi pot renunciar i per això els governs es comprometen a complir-los i tenen mecanismes per protegir-los (lleis). En el cas dels infants tenen, a més, la *Convenció sobre els Drets de l'Infant (CDI)* com a tractat internacional de l'Assemblea General de les Nacions Unides que reconeix els drets humans bàsics dels infants.

Recordem els quatre principis fonamentals de la Convenció:

1. la no-discriminació, 2. l'interès superior de l'infant, 3. el dret a la vida, la supervivència i al desenvolupament i; 4. la participació infantil.

A Espanya hi ha una figura a la qual totes les persones podem acudir si veiem que els drets fonamentals no es compleixen. Es tracta del/la Defensor/a del Poble.

Investiguem qui és i com se li poden presentar queixes. Escrivim una queixa a l'Oficina del/la Defensor/a del Poble sobre el tema dels drets dels infants que creiem que no es compleixen en algun lloc.

c) Avaluació.

- Asseguts en rotllana, es llancen al grup les preguntes següents:
- Us ha agradat aquesta manera de treballar?
- Com us heu sentit en fer aquesta activitat?
- Hi ha algú que no s'hagi sentit bé en algun moment?
- Què és allò que més us ha agradat i allò que menys?
- Creieu que heu après quelcom de l'activitat?

SESSIÓ 2

Durada: 10 minuts.

a) Descobrint què són els Consells dels Infants

Durada: 50 minuts.

Grau de participació: ★★

Objectius:

Fer conèixer espais en què els infants són promotors dels Drets dels Infants. Concretament els Consells dels Infants.

Materials:

- Ordinador/internet (amb so)
- Retalls de diaris, revistes i articles diversos amb notícies sobre Consells dels Infants.
- Tisores, cartolines, pega i retoladors de colors.

Desenvolupament:

L'objectiu de l'activitat és descobrir, de manera ràpida, què són els Consells dels Infants, les seves característiques principals. Per fer-ho, a partir d'un breu treball de lectura i síntesi en grup, realitzarem la construcció de diversos murals en què presentarem de manera visual què són aquests consells.

Per començar dividim els infants en grups de sis.

A cada grup se li lliuren diferents retalls de diaris, revistes i articles varis amb notícies sobre els Consells d'Infants. Se'ls explicarà que durant 6 minuts (a partir de la indicació de la persona dinamitzadora) podran revisar-los i s'aniran fixant en les informacions que considerin importants.

Després, cada grup rebrà diverses tisores per anar retallant imatges i paraules importants per poder explicar de manera visual què són els Consells dels Infants.

Finalment, se'ls donarà pega, cartolines i retoladors i hauran de fer un mural entre totes les persones del grup en el qual miraran de plasmar què són els Consells d'Infants. Podran completar el mural amb dibuixos o paraules escrites.

Cada grup exposarà el seu mural en un indret visible a l'aula o espai de treball i un/a portaveu de cada grup explicarà breument els elements més importants que defineixen els Consells dels Infants.

En un segon moment i per completar la informació, es visualitzarà el vídeo següent sobre el Consell dels Infants de Mataró (Catalunya) d'EDUCO: <https://www.youtube.com/watch?v=ZGO7zgmmcQI>

Per acabar, hi haurà un espai per preguntes, comentaris i dubtes de totes les persones participants. La persona dinamitzadora podrà animar la reflexió amb diverses preguntes:

- Quines característiques creieu que ha de tenir una persona que participi en un Consell d'Infants?
- Us agradaria formar part d'un Consell d'Infants? Per què?

Avaluació

En finalitzar es planteja als infants que, sense pensar massa, diguin un única paraula que resumeixi què els ha semblat la sessió. Després cadascú haurà de dir la paraula en veu alta. En acabar la ronda, la persona dinamitzadora pot aprofitar per aclarir dubtes, resoldre malentesos i cercar solucions per a la propera sessió.

4.5. APRENDRE DE LA PRÀCTICA.

El viatge començat per conèixer els drets dels infants i els adolescents amb un enfocament de participació, educació per al desenvolupament i la ciutadania global és un procés molt interessant per explorar i aprendre a transformar realitats que afecten els infants. Es provoca l'acte d'aprendre, des de la transformació de la nostra realitat, amb la participació de totes les persones implicades (ja siguin adults o infants).

L'avaluació contínua ens ajuda a compartir les reflexions sorgides, a valorar els aspectes susceptibles d'ésser millorats, a aprendre dels possibles errors, a alegrar-nos i felicitar-nos pels assoliments obtinguts.

4.5.1. PROPOSTA DE SESSIÓ PER APRENDRE DE LA PRÀCTICA

a) Sis barrets per pensar.

Durada: 50 minuts.

Grau de participació: ★★★★★

Objectius:

Fomentar el pensament crític i creatiu per a l'anàlisi i l'avaluació d'idees, accions o propostes de futur.

Materials:

- Barrets de colors en cartolines.
- Paperògraf o pissarra.
- Retoladors.

Desenvolupament:

Aquesta és una adaptació de la dinàmica "Sis barrets per pensar", del doctor Edward de Bono, que originàriament es fa servir com a metodologia per resoldre problemes. Es dissenyen barrets amb cartolines de colors amb forma de cons o barrets de nans. Els colors representen:

- Groc: pensament positiu, constructiu; optimisme.
- Gris: pensament negatiu; fer "d'advocat del diable".
- Blanc: pensament objectiu. Fets, dades concretes (sense mostrar emocions ni valoracions positives o negatives).
- Vermell: expressió d'emocions i sentiments. Intuïció.
- Blau: pensament moderat. Control; raonament.
- Verd: pensament creatiu. Es donen alternatives.

Per començar es convida el grup a realitzar col·lectivament un llistat de temàtiques o qüestions que volen avaluar del procés: el temps, els materials, educadors/es, resultats obtinguts, què s'ha après, etc.

Posteriorment es divideix el grup en 6 subgrups i se'ls reparteix un barret a cada subgrup.

Per cada tema per avaluar es demana que cada subgrup pensi independentment en valoracions en funció del rol que li atribueix el color del barret. Es comparteixen totes les opinions dels subgrups i es realitza un petit debat per extreure conclusions.

Per cada ronda d'avaluació d'una temàtica, se'ls demana que canviïn de barret, perquè cada subgrup pugui experimentar un tipus de pensament diferent. La persona dinamitzadora va anotant els resultats dels debats en una pissarra o paperògraf per registrar els resultats de les rondes de valoració i debat. Al final de la sessió s'estableix un debat sobre les qüestions que més els han cridat l'atenció de la dinàmica.

Avaluació: l'activitat en si mateixa és una avaluació.

5. RECURSOS, MATERIALS COMPLEMENTARIS I ANNEXOS. PROPOSTES DE VÍDEOS I JOCS.

5.1. SOBRE DRETS DELS INFANTS:

- Convenció en quatre versions:
<http://plataformadeinfancia.org/sites/default/files/Cuaderno%209-12%20Web.pdf>
- Unicef:
<http://www.unicef.es/actualidad-documentacion/noticias/aprender-en-clase-sobre-los-derechos-de-la-infancia>
- Amnistia: <http://amnistiacatalunya.org/edu/carpeta3/es/index.html>
- Ararteko: http://www.ararteko.net/RecursosWeb/DOCUMENTOS/1/1_2043_3.pdf
- Compasito, manual d'educació en drets (Veure activitat drets dels infants al Racó dels drets).

5.2. SOBRE INVESTIGACIÓ ACCIÓ PARTICIPATIVA:

- Fals Borda, O. 1985. Conocimiento i poder popular. Bogotá. Siglo XXI-Punta de Lanza.
- VV.AA. (2000). La investigación social participativa. Ed. El Viejo Topo, Barcelona.
- Latorre, A. 2003. La investigación-acción. Conocer i cambiar la práctica educativa. Graó: Barcelona.
- (1998) MARTÍ, Joel: "La investigación-Acción-Participativa. Estructura i fases"
- Paloma López De Ceballos , Un Método Para La Investigación-Acción Participativa (3ª Ed.) Edit. Popular, 1998. Madrid.
- IAP de bolsillo: manual sobre Investigación-Acción-Participativa. Basagoiti Rodríguez, Manuel; Bru Martín, Paloma; Lorenzana Alvarez, Concha. Red Cimas , 2001.

5.3. ALGUNS MATERIALS SOBRE METODOLOGIES PARTICIPATIVES:

- Jares, Xesús R., El placer de jugar juntos. Nuevas técnicas i juegos cooperativos. Madrid, Editorial CCS, 2001 (4), 1992, p. 71.
- Tomás R. Villasante. Redes de vida desbordantes. Fundamentos para el cambio desde la vida cotidiana. Abril 2014. Catarata. Madrid.
- VV.AA.: Metodologías Participativas, Manual. CIMAS. 2010.
- Varies autores: La Pedagogía de la Decisión. CIMAS – Ayuntamiento de Sevilla. Colección Construyendo Ciudadanía 10. 2006.
- Moreno Mejías, Antonio: Creando Futuro. Diputación de Sevilla – CRAC. 2007.

5.4. ANNEXOS:

Activitat del punt 4.3.1. Mirant al Món.

- Mapa de Peters a l'inrevés.
<http://static.naukas.com/media/2012/05/1-PetersMap2.jpg>
- Projecció de Mercator.
http://en.wikipedia.org/wiki/Mercator_projection#mediaviewer/File:Mercator_projection_SW.jpg
- El món de nit.
<http://www.thepoliticalcesspool.org/jamesedwards/wp-content/uploads/2014/05/Worldatnight.jpg>
- Mapa Xina.
http://xcmoulds.com/upload/Image/contact_map/world_en.jpg

Altres mapes.

- Accés de les nenes a l'Educació Primària
<http://www.worldmapper.org/images/largepng/201.png>
- Desnutrició Infantil
<http://www.worldmapper.org/images/largepng/182.png>
- Treball Infantil
<http://www.worldmapper.org/images/largepng/135.png>

5.8. FITXA D'AVALUACIÓ PER ALS INFANTS

Agraïm a les persones facilitadores que proporcionin una fitxa d'avaluació a cada infant participant en el procés i que després ens les facin arribar escanejades o en paper. Ens servirà per valorar aspectes positius i aspectes que cal millorar. També ens interessa conèixer l'opinió de l'equip dinamitzador de les activitats, tots els suggeriments seran benvinguts.

Hola! Després d'un temps treballant sobre els Drets dels Infants i sobre llur situació a diferents indrets del món, segur que has viscut i après moltes coses. Seria molt interessant que poguessis compartir algunes opinions amb la resta de companys i companyes del grup. Així també podrem aprendre de les opinions dels altres i millorar per a properes aventures! T'hi apuntes?

Si et plau, llegeix a poc a poc les qüestions i, després, encercla la resposta que correspongui a la teva opinió o sentiment:

- L'interès i motivació que ha mostrat el nostre grup ha estat:
☐ Molt baix ☐ Baix ☐ Mig ☐ Alt ☐ Molt alt
- L'interès dels temes que hem tractat sobre Drets dels Infants ha estat:
☐ Molt baix ☐ Baix ☐ Mig ☐ Alt ☐ Molt alt
- Les activitats, dinàmiques i jocs m'han semblat:
☐ Molt baix ☐ Baix ☐ Mig ☐ Alt ☐ Molt alt
- La diversió ha estat un aspecte:
☐ Molt baix ☐ Baix ☐ Mig ☐ Alt ☐ Molt alt
- Els resultats i assoliments que hem aconseguit sobre Drets dels Infants han estat:
☐ Molt baix ☐ Baix ☐ Mig ☐ Alt ☐ Molt alt
- La durada de les sessions ha estat:
☐ Molt baix ☐ Baix ☐ Mig ☐ Alt ☐ Molt alt
- Els indrets en què hem realitzat les activitats m'han semblat:
☐ Molt baix ☐ Baix ☐ Mig ☐ Alt ☐ Molt alt
- Els materials que hem utilitzat m'han semblat:
☐ Molt baix ☐ Baix ☐ Mig ☐ Alt ☐ Molt alt
- El treball de l'educador/a m'ha semblat:
☐ Molt baix ☐ Baix ☐ Mig ☐ Alt ☐ Molt alt
- En general, m'he sentit:
☐ Molt baix ☐ Baix ☐ Mig ☐ Alt ☐ Molt alt

Valoracions generals:

- El que més m'ha agradat:
- El que menys m'ha agradat:
- El que he après:

- El que trauria:
- El que canviaria en part:
- El que afegiria si ho fes una altra vegada:
- El que tant me fa:
- Altres idees o opinions que vull compartir:

Moltes gràcies per la teva feina, idees, col·laboració...!
Fins aviat!

6. AGRAÏMENTS

Volem donar les gràcies sobretot als infants que, amb els seus "profes" i educadores han participat en l'elaboració d'aquest material provant, validant i millorant les activitats:

- Escola Àgora – Sant Cugat i Ajuntament de Sant Cugat (Catalunya)
- Consell Municipal d'Infants de Mataró. Ajuntament de Mataró (Catalunya)
- Colegio Santiago Apostol – Cabanyal (València)
- Foro Infantil de Rivas Vaciamadrid (Madrid)
- Kukua –projecte de suport escolar per a infants en situació de risc d'exclusió de Getxo (Bizkaia)

A colorful illustration of children participating in an outdoor activity. A large white sheet is held up by several children, creating a canopy. One child is visible peeking from behind the sheet, wearing a blue mask. Another child is holding a sign with the number '5'. A dog is also present in the scene. The background features green trees and a clear sky.

APRENTENT SOBRE DRETS DELS INFANTS I CONSELLS MUNICIPALS

Material per a centres educatius

De participar se n'aprèn participant,
per això aquest material et convida a practicar
aquesta participació i a sentir l'emoció de
**transformar el món a través de la
teva participació**

